

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 15. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 20. січня 1945.

No. 15. New York and Jersey City, Saturday, January 20, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в З'єднаних Державах Америки.

ТРИ ЦЕНТИ за границею З'єднаних Держах Америки

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America.

FIVE CENTS elsewhere.

НАШІ ВТРАТИ НА ЗАХОДІ В ГРУДНІ 74,788 ВОЯКІВ

Німецька офензива на західно-європейському фронті коштувала німців втрати 110,000 жовнів та офіцерів та майже всієї території, що вони її здобули тим наступом, але, як подає секретар війни Стімсон, теж і американські втрати були значні, бо ліста втрат за грудень виносить на тому фронті 74,788 осіб, в чому є 10,419 вбитих. Усі американські втрати на всіх фронтах виносять до 1. січня цього року 663,859 осіб.

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ

Канадський „Український Голос“ пише, що українці в Канаді не є, як це часто перебільшують українці, на третьому місці щодо числа населення, а на — шестому. Найсильніші числом не є англійці, але французи. Отже є так: французи, англійці, шотландці, ірландці, німці, а по них українці. Навіть якби рахувати, що англійці, шотландці й ірландці є — одно, то українці були б і в такому випадку на — четвертому місці.

СЛІДУВАТИ, ЧИ ТАК СТАНЕТЬСЯ!

Деякі американські часописи та коментатори, що мають знати різні „політичні тайни“ і мають добрі зв'язки у Вашингтоні, заповідають, що „впродовж наступних 30 днів зайдуть дуже важні події, зв'язані тісно з війною“. Та не будуть це події мілітарної натури, але політичної.

У. Ш. ВІСТІ ПРО „МАТРІ ІСУСА“

Большевицькі фарисеї, агітуючи за „допомогою Україні“, яку треба після них вислати обов'язково тільки через „Рошен Вор Ріліф“, покликаються на один з віршів Павла Тичини, написаних тоді, коли Тичина ще не був похвалений перед „ясним сонічком Сталіном“ і тим чином писав такі чудові вірші як про Матір Ісуса. В тому вірші є місце, де Марія дораджує тим, що шукають Ісуса і питають за шляхом до Емауса, таке: „Ідіте на Вкраїну, заходьте в кожну хату, а цей вам там покажуть, хоч тінь Його розп'яту“. Як бачимо, то Тичина сказав чисту правду. Колиб так хто з американців міг вступити на українську землю, розглянутись по ній, а потім написати правду, то мусів би цілком певно писати, що там в кожній хаті Його розпинали — як не націстівські то червоні опори...

ХОЧУТЬ НАВ'ЯЗУВАТИ ЗВ'ЯЗКИ ТЕЖ І З УКРАЇНЦЯМИ...

Начальна Рада Конгресу Американських Поляків відбула наради в Вашингтоні, на яких, як подає польська преса, рішено, що управа Конгресу „має старатися нав'язати розмови з українцями, литовцями, чехами і жидами в Америці для підготовки ґрунту для ближчого співжиття тих народів по війні“.

27 ВОЄННИХ ЖЕРТВ З ОДНОЇ ПАРОХІЇ

„Ди Кетолік Адвокейт“, видаваний українською молоддю при укр. кат. церкві св. Йосафата в Рочестер, Н. Й., подає у виданню за січень 1945, що вже нараховано 27 воєнних жертв між вояками парохії, що пішли до війська, згл. на війну.

З ЛЬВОВА

З советських джерел звідомляють, що у Львові почали працювати Український театр імені Марії Заньковецької, Польський драматичний театр і Львівська Фільгармонія. Від нового року має зачати давати вистави Оперний театр і Театр юного глядача, які прибули з Києва до Львова.

ХОТІЛИБ ДІСТАТИ \$100,000.

Большевицькі Українські Щоденні Вісті з 14. січня б. р. пишуть „За розбудову Конгресу Американських Слов'ян“, себто за розбудову організації, створеної комуністами чи комунізуєчими, якої провід є в їхніх руках. Тепер закликають, щоб знайти 100,000 людей, що стали б членами і заплатили по долару на дальнє ведення дуже важливої роботи“.

Ця робота — це виконання тих приказів, що їм надсилає Сталін через Всеславянський Комітет у Москві.

ДЯКУЄ АМЕРИКАНСЬКИМ ПОЛЯКАМ

Тома Арцішевські, прем'єр польського уряду в Лондоні, переслав до Конгресу Американських Поляків письмо, в якому складає подяку американським полякам аз їхню оборону Польщі.

СТАРІЙ САМБІР ЗНИЩЕНИЙ

ПАТ подає за німецькою пресою, що місто Старий Самбір у Галичині зістало цілковито знищене підчас советсько-німецьких боїв, коли переходило з рук до рук. До війни мало воно 5,000 мешканців.

ЧОРЧИЛ ШЕ РАЗ РАДИТЬ НІМЦЯМ ЗДАТИСЬ НА ЛАСКУ АЛІАНТІВ

ДОСТАВИ ЧЕРЕЗ ЧОРНОМОРСЬКІ ПОРТИ

О. В. І. подає, що воєнні доставки до Росії вже ідуть через Дарданелі до пристаней на Чорному морі. Цєю дорогою доставляли вже Аліанти Советам теж і воєнне знаряддя, потрібне для теперішньої советської офензиви в Польщі. Ясне, що цей шлях достав є далеко коротший ніж через Мурманськ на півночі, чи Перський залив на полудні.

СТОЛИЦЯ КВІЗЛІНГІВ

Ось такою стала тепер Прага, згідно з тим, що подає Офіс Воєнних Інформацій (О.В.І.). Ось тих квізлінгів перевезли тепер до чеської столиці з Відня, бо видно, що в тому місті вже небезпечно. В Празі мають уже бути квізлінг з Сербії, Альбанії, Чорногорії, Греції, Болгарії та Румунії. В Празі урядуете теж російський визвольний комітет ген. Власова. Незабаром має ще прибути і Павеліч з Хорватії.

ПОКАЗАВСЯ НАЙКРАЩИМ ЗМАГУНОМ

В часі змагань вояків в одному з військових таборів в Англії виступили до змагань в боксі 12 пар вояків. Найкращим боксером показав себе український вояк, Іван Маїч, з Сідней, Нова Скошья, Канада. Він виграв першу нагороду.

ЩО СТАЛОСЯ З ВАНДОЮ?

Польська преса дивується, що це сталося, що тепер у всіх советських зарядженнях, зв'язаних з Польщею, нігде не видніють такі імена як Ванди Василевської, так широко розрекламованої Советами в часі, коли зачато там формувати з польських комуністів камітет, що то його тепер переіменено на про-советський польський уряд в Любліні. Теж кажуть, що й нічого не чути за її мужа, Олександра Корнійчука, що був тоді реклямований комісарем заграничних справ України.

ЯК СПІВАЮТЬ ЯНИЧАРИ?

У. Ш. Вісті, ч. 13, назвали американських українців, що є проти сталінської диктатури, „зрадниками українського народу“, та „німецькими підлабунниками“. Це за те, що не співають разом з ними ось такої, ними пропагованої, української пісні: „Славаж тобі, батьку Сталін, що приніс свободу, живи, рідний, живи вічно на радість народу“.

Вінстон Чорчил, британський прем'єр, виголосивши в парламенті, як звідомляють, одну з найліпших промов у цілому своєму житті, стояв далі при вимозі „безумовної здачі“ збоку Німеччини, але підкреслив, що Аліанти це гуманні й цивілізовані люди, та що німці менше потерплять, як здадуться на ласку Аліантів, ніж як будуть продовжати свою безнадійну боротьбу в 1945 році ще далі. Теж взивав Аліантів до повної згоди, як і запевняв, що на всіх фронтах буде повна активність, поки вороги не будуть розторожені.

„МАДЯРСЬКИЙ СВЯЩЕНИК“

О. В. І. подає за швейцарською газетою, що угорський священник, о. Ісван Балог, тепер секретар совето-мадьярського тимчасово-уряду, був членом советсько-мадьярської комісії завіщення зброї.

Чи це часом не „карпаторуський“ священник?

ЯК ВТЯГАЛИ ДО НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ „ДОБРОВОЛЬЦІВ“?

В паризькій тижневику „Лет Франсез“, що (як пише нійойське Новое Русское Слово) має бути про-советським, описує советський полонений Алексій Михайлович Невинський, як вербували до німецьких добровольчих відділів, що були під командою ген. Власова. Перший спосіб вербування був — голод. Агенти Власова набирали таким робом таких „добровольців“, що наслідком кількадевного голоду „вже ледви держались на ногах“. „Добровольці“ рішучо не знали, куди їх беруть і хто є Власов. Думали, що їх заведуть в другий табір і дадуть їсти. То все.

Н. Р. Слово додає до цього таке: „Це видруковано в просоветським літературнім журналі, який не має до власовців ніяких симпатій“.

ЗАЯВА ПОЛЬСЬКОГО ЕПИСКОПА

ПАТ подає з Риму, що кс. Юзеф Гавліна, видав як „польський єпископ“, як „єпископ польовий польських військ“ і як „єпископ польських емігрантів“ заяву, якою осудив польський уряд в Любліні і сказав, що є тільки одна польська конституція, на яку присягали польські вояки, тільки один польський президент і тільки один польський уряд, а саме той, що є в Лондоні.

ДЛЯ ПОВІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582

Сповнити обов'язок і доповнити!

У нашій народній справі є багато дечого, чого ми не змогли виконати як слід у минулому році, а що треба буде виконати в біжучому. Зокрема є така одна невиконана справа, яку можна доповнити навіть упродовж одного місяця, якщо — ми хотіли. А могли б це виконати навіть без найменшого ушкодження наших сил, потрібних для праці на інших ділянках.

Ось тою справою, яку ми дещо занедбали, є те, що ми не закінчили 50-ліття Українського Народного Союзу так, як ми собі постановили. Це тому, що ми закінчили цей ювілейний рік числом членів 44,452, а ми собі були постановили досягнути число 45,000.

Щоби ця справа виглядала в правдивому світлі, ще додамо, що в ювілейному 1944 році У. Н. Союз придбав 2,392 нових членів. Коли це число порівняти з числом тих нових членів, яких Союз набув у 1943 році, а яке тоді виносило 1,558, то вийде, що в ювілейному році була така більша активність щодо приєднання нових членів. Бо в порівнянні з збільшенням членства в 1943 році, У. Н. Союз виявив в 1944 році більшу активність на суму 834 членів.

Та проте, як уже сказано, ми цього не досягнули! Отже й треба направити. Таки зараз!

Як бачимо, ми не ставили собі дуже високих завдань, а тільки такі, які можна легко здійснити навіть у теперішніх воєнних часах. Дітей, Богу дякувати, у на-

ших катах не бракує. Так чом не дати їх Батькові-Союзові? Чого з тим зволікати? Якщо були колись які причини до зволікання, то їх тепер нема. Бо роботи є всюди і тому не тяжко й найбіднішому на той дрібний цент, що його платимо за забезпечення дитини в Союзі.

І ще одно.

Пишуть нам деякі громадяни, що большевики ведуть тепер дуже завзяту кампанію за Орденом, при чому відмовляють наших людей вступати до У. Н. Союзу, а навіть пробують їх застрашити, покликуючись на те, що всі українські землі вже під Сове́тами і комуністами. Ось те одно повинно вже заставити наше свідоме громадянство дорожити У. Н. Союзом і його постійно скріпляти. Видно, що У. Н. Союз є сіллю в очах визна́вців тоталітаризмів, диктатур і терору, а з тим і поневолення українського народу в Європі. Видно, що Союз є на перешкоді й комуністичним затіям в Америці, коли большевики так його постійно атакують.

Відповідь на комуністичні затії була, є і буде завжди однакою: Скріпляти наші організовані ряди щораз більшими силами, а наші уми щораз більшою вірою в благородність демократичних ідеалів, які визнаємо.

В такому наставленні берімся з новим роком до приєднання нових членів до У. Н. Союзу. Бо 45,000 членів мусимо мати і то зараз!

Крутими дорогами крутої думки

Знагоди спору за польсько-радянські границі, що тепер, в зв'язку з радянською офензивою, назріває до критичної стадії, говорить багато американських політиків, газетярів і радіових коментаторів. Як звичайно буває при великій масі слів, є в них деяке зерно правди, але правильно багато більше половини. Для приміру труднощі, які стрічає це питання на дорозі до розумної розв'язки, можемо навести недавні слова Волтера Липмена, відомого політичного письменника, звісного головню зо своїх книжок про заграничну політику Злучених Держав. Пишучи в своїй „синдикований колумні“ про Польщу й Атлантийський Чартер, Липмен заявився за розв'язку справи, подану Міколайчиком. Обороняючи ту розв'язку, Липмен розправився з різними іншими рішеннями, пропонованими

для цієї справи. Між іншим він сказав таке:

„Є кілька осіб, оптимістичних до того, що вони думають, що питання можна вирішити плебісцитом, в котрім велику більшість управнених виборців становилиб майже неграмотні селяни, котрі ніколи не брали участі в правлінню й не привикли висказувати своєї волі при виборчій урні“.

Як бачимо, цей „великий“ знавець заграничних справ подав як факти, що селяни в спірних провінціях Польщі це майже все неграмотні люди; що вони не брали участі у правлінню й голосуванню. Колиб цей експерт заграничних справ поглянув був до якогонебудь доброго підручника історії й географії, то міг би довідатися, що в Галичині, що становить головну частину спірного краю, селяни брали участь у ви-

ЯК ГОВОРЯТЬ АМЕРИКАНЦІ, А ЯК ПОЛЯКИ?

Сенатор Дейвид І. Волш з Мессечусетс говорив на польській маніфестації в Бостоні, між іншим, сказав таке:

„Об'єднання серед американських поляків допоможе багату землі ваших батьків. Будьте відважні й доброї віри, бо польська справа є справою Америки. Іншими словами, боротьба за свободу Польщі є нашою боротьбою. Заявляємо, що наші надії, наше життя, наша честь, є віддані справі негайної відбудови вільної, нині так скривавленої Польщі, щоби вона могла жити в спокою, добробуті та свободі“.

Ось ту заяву сенатора, як й інші, подібні до неї, що їх тепер так часто висказують різні американські політики та журналісти, поляки толкують собі тим, що ті американці є „проти пятого розбору Польщі“, себто, що вони за те, щоби на сході Польщі остали надалі ті самі границі, що були. Та щось такого нема ні в заяві сенатора Волша, ні в багатьох інших, що походять від людей, що визнаються на відносинах і знають, що „східні польські креси“ — не є польськими, коли іде про людність, а тільки українськими. Ті люди є звичайно за те, щоб справи тих земель не вирішувала сама Москва. З того, очевидно, не виходить, що ті землі мають належати до Польщі, як це поляки звикли собі толкувати.

ПРО ЩО ТОЛОЧЕ ТОЛОПКО?

Між тими большевиками, що ведуть большевицьку пропаганду теж і через радіову годину п. н. „Голос України“ в Нью-Йорку, знайшовся якийсь Л. Толопко, що має бути від большевицьких У. Щ. Вістей, а який говорив 24 грудня про „Двадцять сім років існування Радянської України“. Говорив, як український та російський наріз розгромили в Україні „реакцію“. До цієї „реакції“ врахував усю боротьбу українського народу за справді віль-

борах від 1848. року, себто майже через сто літ, що брали, хоча обмежену, але не зо своєї волі, участь у політичному життю села, повіту, провінції й держави, що від 1905. року вони мали рівне й загальне виборче право до парламенту, що вони правили своїм краєм за час його незалежності в 1918—1919. рр., та що й під польською владою вони брали участь у політиці, обмежену не з їх волі.

Ще дивнішим може видатися самий аргумент „великого“ знавця, що нібито тільки грамотна людина з довгою політичною історією мала би право рішати про державну приналежність, коли Америка признає право до незалежності філіппінцям, яких участь у виборах датується щойно від 1907. року, і коли Америка зарядила була у 1937. році плебісцит на Філіппінах, де навіть у 1939. році грамотність ще не досягнула була половини населення.

ну і демократичну Україну. Говорив про різні злочини над Україною, але, як пристало на „Голос Москви“, не згадав ні словом за мільйони українців, загинулих від червоно-московського терору. Окреме місце присвятив тим американським українцям, що бажають Україні справжнього визволення. Тих назвав „виродками“ і „яничарами“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 99, відбудуться в неділю, 21. січня, зараз по Св. Божій, в галі парохіяльній. Обов'язком членів є бути на зборах, бо є важні справи до вирішення. Буде також вибір делегата на 21. конвенцію У. Н. Союзу. — Уряд.

МИРОН ЛИТВІН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребамі по ціні та
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАЯКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150

Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГОВЕМО В ПЕРТ АМБОІ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 186 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: BRonx 5-8577